

Cultura i esport nord-catalans atrets pel sud

Els intercanvis culturals entre Catalunya del Nord i la resta dels Països Catalans són importants i nombrosos, tant en l'àmbit associatiu com institucional. En un altre registre, els clubs de rugbi professionals de Perpinyà també s'han girat cap al sud.

Tot i l'opressió cultural i lingüística de l'estat francès, especialment en els darrers cinquanta anys amb l'aparició i la generalització de la televisió, la societat nord-catalana no ha pas descuidat mai que és catalana. Això, que sembla una banalitat, tot i que no es tradueix obligatòriament en totes les capes i tots els àmbits socials, influeix molt uns intercanvis culturals entre banda i banda de les Alberes. Essencialment girats cap a Barcelona, els actors culturals nord-catalans, siguin institucionals o no, aprofiten cada vegada més la riquesa de la cultura catalana. Un fet interessant és que, al contrari del que es podia veure encara fa uns anys, els intercanvis no es limiten pas a un aspecte tradicional o folklòric —com voldrien imposar els estats—. Així, per exemple, la participació de fotògrafs sud-catalans al festival anual de fotoperiodisme de Perpinyà "Visa pour l'image" és cada cop més destacable, especialment en la seua part "Off", amb una seixantena d'exposicions als comerços del centre de la ciutat. Per a



Joan-Francesc Leroy, director general de "Visa", "la participació dels veïns era una evidència". I és que la presència de la societat cultural sud-catalana al nord, tot i que sigui "una evidència", tot just comença a filtrar-se més enllà dels àmbits reivindicatius. Per a Charlotte Lextrat, encarregada de la comunicació del bar i de la sala de concerts públics El Mediator, "els artistes catalans pateixen generalment d'una manca de notorietat a la Catalunya del Nord, on molt poc sovint són programats. Tot i això, de seguida que els parlem d'actuar a Perpinyà, hi són interessats. Hi troben un nou públic". I és que el públic d'El Mediator, generalment jove, desconeix la majoria dels cantants sud-catalans. "Ara fa més de tres anys hem engegat una col·laboració amb la Regidoria de la Cultura catalana de l'Ajuntament de Perpinyà, ara Institut Font Nova, per programar artistes catalans com a teloners de cantants francesos. Són ells que nos proposen uns artistes. És un primer pas." Un primer pas no sempre encertat. Efectivament, a final



de novembre, Gerard Quintana va fer de teloner d'un grup de música tradicional índia. Dos estils diferents, i un públic una mica desconcertat, tot i que es reconeix el Quintana com un artista de qualitat. A El Mediator, ho reconeixen: "Era una incoherència. Ara tenim programada una nit de rumba catalana per al mes d'abril, que serà més ben lligada, i per al final de febrer, un discjòquei barcelonès actuarà en el marc del festival Tilt." Si la via institucional té dificultats en el moment d'imposar artistes del sud de les Alberes a Perpinyà, potser és cap a la via alternativa que s'ha de girar. Un grup que el jovent nord-català comença a apreciar és Dumbala Canalla. Amb tres actuacions a la Catalunya del Nord en pocs mesos i una amistat lligada amb el seu equivalent nord-català Les Madeleines, el grup de música "tzigana, manouche, pop i jazz" s'ha fet un lloc arreu d'uns concerts oferts a la Universitat de Perpinyà, al poble de Tuïr i últimament en el marc de la cloenda del Correllengua.

En l'àmbit associatiu, la cultura popular catalana s'ha desenvolupat força en

els últims anys, tot i que sigui una feina duta a terme per poca gent. L'associació Aire Nou de Bao n'és un exemple sorprenent: castellers, correfocs, trabucaires, sorollosos, bestiari, ball de Serrallonga... Uns elements culturals desconeguts o descuidats a la Catalunya del Nord i que, gràcies a un aire festiu i espectacular, hi ha rebrotat ràpidament.

El rugbi rebota al sud. En l'àmbit esportiu, la Catalunya del Nord viu al ritme de la pilota oval, de manera que el rugbi és potser un dels primers llocs on es va fer un intent evident i visible de teixir lligams amb el sud. El club de rugbi a quinze de Perpinyà, la USAP, va ser el primer. Utilitzant un catalanisme de façana –samarretes amb els colors de la senyera, banderes catalanes a l'estadi, l'"Estaca" com a himne oficial, etc.– i gràcies a un primer èxit l'any 1998 quan va participar a la final del campionat, la USAP va cercar reconeixement al sud. L'objectiu era interessar un públic nou, aficionat a la pilota rodona però que podia deixar-se captivar pel rugbi. L'estratègia permetria

trobar finançaments nous i aparentment sense límits. Va ser la reeixida del club a l'escala europea, l'any 2003, la que va obrir les primeres portes al sud. En un primer temps, TV3 va oferir la primera difusió en directe d'un partit de la USAP en un canal català. El recorregut esportiu de la USAP acabava amb una derrota en final, però el desenvolupament cap al sud es va accelerar. Els lligams amb el Futbol Club de Barcelona i el seu president, Joan Laporta, van concretar-se tímidament. En el marc de les bones relacions entre els dos clubs, el Barça va jugar un partit de futbol amistós contra Marsella a l'estadi Aimé Giral de la USAP. Ara i des de fa tres anys, està previst, en cas de participació de la USAP en els quarts de final de la copa d'Europa, que els nord-catalans els poguessin jugar al Miniestadi de Barcelona. La col·laboració econòmica amb les empreses del sud va arribar així a uns 500.000 euros anuals. A més, la USAP va muntar a Barcelona un equip de rugbi semiprofessional, gràcies a un lligam amb el Barcelona Universitat Club al 2002, que passava a anomenar-se USAP de Barcelona. Però l'actualitat més recent és l'arribada de Jordi Pujol, fill de l'expresident de la Generalitat de Catalunya, a la presidència del *holding* Usap per Sempre, la part empresarial del club. Amb Pujol a la presidència, sembla que el *holding* pot implicar-se més en el club. El fill de l'antic president, en bones relacions amb l'Ajuntament, pot tenir interessos polítics i econòmics per instal·lar-se a la Catalunya del Nord.

L'èxit relatiu de la USAP bé podria interessar l'altre club de rugbi de Perpinyà, la Unió Tretzista Catalana. L'equip de rugbi a tretze participa a la Super League anglesa amb el nom de Catalans Dragons i, en aquest marc, ja va establir una col·laboració amb l'altra banda de l'Albera. Un conveni firmat amb l'Ajuntament de Figueres va permetre als Dragons de disputar uns partits a l'estadi municipal de la vila empordanesa. Però el club no arriba pas encara a atreure prou públic. L'exemple Usapista li permet, però, de valorar quin ressò pot tenir al sud, on les penyes de suport a la USAP s'han multiplicat els darrers anys.

Pere Habet

L'afició al rugbi actua com un poderós lligam entre la Catalunya del Nord i del Sud.